

werd ingevoerd. Dat had zijn effect op de hoogte van de sociale uitkeringen. Al in de AOW-wet van '56 waren de uitkeringen gekoppeld aan de loonregelingen die in de collectieve arbeidsovereenkomsten, de cao's, waren neergelegd.¹ Ook de Algemene Weduwen- en Wezenwet, de Algemene Kinderbijslagwet en de (nog beperkte) Wet Arbeidsongeschiktheid kenden die koppeling – in '69 evenwel werd de z.g. netto-koppeling ingevoerd, hetgeen betekende dat het netto-bedrag dat alle uitkeringsgerechtigden ontvingen (behalve als de uitkering slechts voor één persoon bestemd was), niet lager mocht zijn dan het netto-minimumloon en dat loon werd (als alle cao-lonen), zoals al vermeld, in datzelfde jaar gekoppeld aan de stijging, eventueel daling, van de kosten van levensonderhoud. Van daling was in de jaren '70 geen sprake – integendeel: de inflatie en vooral de enorme stijging van de aardolieprijzen waartoe de Arabische en andere producenten in '73 als uitvloeisel van de Egyptisch-Israëliëse oorlog besloten, dreven de kosten van levensonderhoud omhoog. Geen enkele uitkeringsgerechtigde, niemand ook die onder een cao viel (en daar vielen nu veruit de meeste werknemers onder), kreeg daar last van: werd het leven in een bepaald jaar duurder, dan werden de netto-cao-lonen en de netto-uitkeringen dienovereenkomstig verhoogd. Het gevolg van dit alles was wèl dat, mede doordat er massale werkloosheid ontstond en veel meer personen dan men had verwacht, een beroep deden op de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, de uitkeringen een steeds stijgend deel van het netto nationaal inkomen in beslag namen; dat aandeel, 5,3 % in '50, was in '70 gestegen tot 16,5 % en bedraagt in '85 22,4 %.

Bij de opbouw van dit stelsel van sociale verzekeringen speelde de vakbeweging een belangrijke stimulerende rol – zij werd bovendien vertegenwoordigd in de besturen van de fondsen waarin, voorzover er sprake was van verzekeringen, de verzekeringspremies terecht kwamen: al bestaande fondsen zoals het (in een eerdere vorm alleen voor ambtenaren bestemde) Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds of de nieuwe fondsen voor uitkeringen van kinderbijslag, gewone en bijzondere ziektekosten en arbeidsongeschiktheid. Bovendien was het de vakbeweging die ten nauwste betrokken was bij de vaststelling van de bedragen waaraan de sociale uitkeringen gekoppeld waren: de cao-lonen en het minimumloon. Die vaststelling vond plaats in overleg, meestal in goed overleg,

¹ De wet op de cao's dateert van '37. Aan het begin van de bezetting vielen ca. driehonderdvijftigduizend werknemers onder cao-regelingen, aan het einde meer dan één miljoen.